

Møde i den bestyrelsen for Naturnationalpark Bidstrupskovene, 19. september 2024 kl. 17.00-19.30

Mødet blev holdt på Osted Fri- og Efterskole.
Godkendt referat

Deltagere:

Bestyrelsen deltog i det omfang som fremgår af tabellen herunder.

Fra Naturstyrelsen deltog skovrider Jens Peter Simonsen, skovfoged Hans Christian Jessen, praktikant Martha Rosenquist Handschuh og projektleder Jonas Morsing Thomasen (referent).

Organisation / forening / interesse	Bestyrelsesmedlem	Deltog
	Jan Eriksen (formand)	X
Lejre Kommune	Susanne Borup	Afbud
Danmarks Naturfredningsforening	Erik Olsen	X
Dansk Ornitologisk Forening	Søren Peter Pinnerup	X
Friluftsrådet	Lisbeth Maria Hansen	X
Spejderne	Kasper Eliassen	Afbud
Danmarks Jægerforbund	Pierre Villum Schou	Afbud
Dansk Orienteringsforbund	Anette Lindegaard Christensen	X
Dansk Ride Forbund	Elisabeth Sthur	Afbud
Dansk Islandshesteforening	Ane Kirstine Ilsøe	X
Danmarks Idrætsforbund	Inga Skjærris	Afbud
Danske Gymnastik og Idrætsforeninger	Sidsel Frederike Blok Rasmussen	Afbud
Avnstrup Overdrev Beboerlaug	Fredrik Kinnunen	X
BUPL	Pia Ungstrup Petersen	X
Danmarks Vilde Natur, Midtsjælland	Laila Borgvold Larsen	X
Dansk Botanisk Forening (Østkredsen)	Søren Grøntved Christiansen	X
Dansk Polarhunde Klub	Henrik Søeborg	X
Dansk Retrieverklub, Midtsjælland	Tanja Blindbæk Olsen	X
Hvalsø Bylav	Ole Theil Knudsen	X
Lepidopterologisk Forening	Per Stadel Nielsen	X
Repræsentant for mountainbikere, Mud 'n' Race	André Andersen	X
Midtsjællands Efterskole	Christian Munksgaard	Afbud

Nationalpark Skjoldungernes Land	Anders Bülow	Afbud
Ny Tolstrup borgergruppe	Randi Lauridsen	X
Osted Bylaug og Osted Fri- og Efterskole	Per Krøis Kjærsgaard	X
Repræsentant for motionsløbere	Anne Marie Vejstrup	X
Skov Hastrup Bylaug	Ida Marie Lomholdt Mortensen	X

Referat:

1. Siden sidst, v. Jens Peter Simonsen

- Etablering af sti til det nye madpakkehus i Storskoven er sendt i udbud, og stien forventes klar inden nytår.
- I græsningsskoven i Ravnsholte Skov har forpagter sørget for, at der nu også går en gammel ko i flokken.

2. Opsamling på bestyrelsesekskursionen og -konferencen, v. Jan Eriksen

- Det blev udtrykt, at ekskursionen d. 31/8 var god og veltilrettelagt, og gav god indsigt i området, herunder i driften hidtil, og at flere af deltagerne fik set nogle nye steder.
- I forhold til bestyrelseskonferencen d. 5/9 kom der følgende tilbagemeldinger fra bestyrelsesmedlemmer:
 - Der var delte meninger om det faglige udbytte af formiddagens program, men generel tilfredshed.
 - Eftermiddagens workshops var for korte. For meget tid gik med at flytte lokale.
 - Der er et ønske om at høre erfaringer fra andre NNP'er, f.eks. som et webinar, og generelt kan der være noget at lære ved at orientere sig i materiale fra de andre bestyrelser.
 - Ift. spørgsmålet om hvorvidt en NNP skal hegnes, var det et ønske, at NST udsender baggrundsmaterialet til loven. Lovmaterialet kan ses på Folketinget hjemmeside på følgende link: https://www.ft.dk/ripdf/samling/20201/lovforslag/l229/20201_l229_som_fremsat.pdf.
- På opfordring fra Jan opridsede Jens Peter tolkningen, at der er tale om ét sammenhængende område, hvor der forvaltes med en naturlig tæthed af store planteædere, hvilket fordrer at der hegnes, for at de ikke spreder sig til naboarealer.
- Der blev på konferencen udtrykt ønske om det kunne gentages senere. Jan er af den opfattelse, at det først, og kun måske, kunne være udbytterigt, når nogle NNP'er har eksisteret i nogen tid.

3. Oplæg om store planteædere, v. Jonas Morsing Thomasen

- Primærproduktionen er stor under østdanske forhold som i Bidstrupskovene, og der vil naturligt være en større tæthed af forskellige arter store planteædere, end tilfældet er i dag. Store planteædende pattedyr her gennem deres tilstedeværelse en række påvirkninger af området, både ved bid og gnaving, tilførsel af lort, tramp og pelspleje, samt frøspredning. Påvirkningerne skaber levesteder direkte, og har indflydelse på områdets udvikling.
- Fødeudbuddet, og indholdet af både energi og essentielle næringsstoffer i den tilgængelige føde, svinger over året og mellem de enkelte år. Dyrenes behov ændres også hen over året, og naturlige bestande svinger i størrelse over årene.

- Europæisk bison/visent, elg, vildsvin og bæver er udelukket af politiske grunde. Rådyr er til stede i dag, og er ikke en art hvor bestanden kan øges ved at holde dem bag hegn.
- Diæt og tilhørende biologiske forhold blev gennemgået vedrørende kron dyr, dådyr, kvæg, heste/ponier, får og geder med udgangspunkt i rapporter og notater.
 - Kron dyr er generalist med præference for græs og halvgræsser over dværgbuske og træer. Det er en drøvtyggere, og en forstyrrelsesfølsom art. Der er en fritstående bestand på Midsjælland inklusiv Bidstrupskovene.
 - Dådyr er af hjortearterne den mest udprægede græsser. Der er en voksende og spredt bestand i Bidstrupskovene.
 - Kvæg er egnet på de fleste naturtyper, foretrækker græsser frem for urter, og æder en del grov plantevækst. Der er mange og gode erfaringer med at kvæg resulterer i en arts- og urterig plantevækst med en stor strukturmæssig variation. Vedplanter græsses i begrænset mængde, hvilket kan føre til øget tilgroning.
 - Heste er egnet på de fleste naturtyper, men kan give optrædning af f.eks. vådbundsarealer. Foretrækker græsser og vrager mange urter, og resulterer ligesom kvæg i en arts- og urterig plantevækst med stor strukturmæssig variation, men i en mere grovmasket mosaik. Foretrukne græsningssarealer vedligeholdes med en meget lav, frisk plantevækst, mens andre arealer kun græsses lidt eller helt undgåes. Kan omsætte en mere grov plantevækst end kvæg og får, og klarer sig ved at øge foderoptaget. Er ikke drøvtygger. Indvoldsparasitter kan være et problem på vådbundsarealer. Er relativ følsomme overfor giftige planter og mere udsat for forgiftning end drøvtyggerne.
 - Får er egnet på tørre, næringsfattige naturtyper, men bortset fra marskfåret uegnet på vådbund. Vælger de mest friske dele af plantevæksten og kan "skumme" den mest næringsrige del og græsse friske spirer tæt på jordoverfladen. Foretrækker en lang række urter og æder knopper og blomster mens grov og vissen plantevækst vrages, hvilket resulterer i græsdomineret og relativ artsfattig plantevækst. Æder en del vedplanter.
 - Geder er egnet på tilgroede naturtyper på tør bund og er en effektiv kratrydder. Foretrækker vedplanter og høje urter frem for græs, og græsser ikke gerne tæt ved jordoverfladen. Har lav resistens overfor indvoldsparasitter. Er mindre robuste i forhold til vejrlig, specielt vådt vejr, end øvrige nævnte arter
- Naturstyrelsen faglige vurdering er, bl.a. på baggrund af udtalelser fra Den Videnskabelige Følgegruppe, at
 - Den frie bestand af de store hjortearter kron dyr og dådyr skal understøttes og skal fortsat kunne færdes frit, hvilket er muligt med et lavt, strømførende trådhegn om NNP'en.
 - Der er behov for kvæg i NNP Bidstrupskovene. Dette gælder også i et scenarie hvor man satte højt hegn og opnåede en højere bestand af hjortevildt, som set i dyrehaver.
 - Det vil være meget gavnligt også at have heste/ponier, og evt. geder.

Jan opfordrede herefter alle medlemmer til kort at tilkendegive holdning og respektive opmærksomhedspunkter på baggrund af oplægget:

- Der var en bred tilslutning til kvæg.
- Hovedparten tilsluttede sig heste/ponier, om end nogle også udtrykte opmærksomhedspunkter, både i forhold til friluftsliv og giftige planter.
- Der var både argumenter for og imod at have reproducerende dyr. Det blev nævnt at der mellem arterne er forskel på hvordan en mor med unge reagerer på publikum.
- Der var bekymring for, om græsningstrykket bliver for højt eller for lavt i forhold til de sårbare enge eller til risikoen for tilgroning.

- Bredt ønske om sky dyr. Den potentielle udfordringer med fodring af dyr blev nævnt af flere.
- Forslag om mufloner(får). Naturstyrelsen undersøger erfaringer og muligheder til næste møde.
- Ift. geder kan hegning være svært, og det blev nævnt at boergeder, som er steppedyr, erfaringsmæssigt er hårde ved blomster og derved insektbestande. Forslag om flytbare hegn til geder blev nævnt.
- For processen fremad blev foreslået, at når Naturstyrelsen er kommet med forslag til hvad der er bedst for skoven, kan bestyrelsen efterfølgende forholde sig til det konkrete forslag. Der var desuden et ønske om at opgøre hvor meget friluftsliv det vil påvirke, når valget af dyr er truffet.
- Der var et ønske om mange låger i hegnet.
- Det blev understreget af flere, at der er ca. 500 ha af Bidstrupskovene, hvor der ikke planlægges NNP og Jan understregede at det er vigtigt at samtænke disse 500 ha i forhold til friluftslivet.

4. Debat af kriterier til fastsættelse af NNP-afgrænsning, v. NST

Bestyrelsen blev bedt om til næste møde at overveje tilføjelser eller ændringer til den liste af hensyn og opmærksomhedspunkter, som blev udarbejdet som en del af inddragelsen af den lokale projektgruppe. Debatten blev udskudt til næste møde (tirsdag d 22/10), og listen fremsendes som en del af mødematerialet. Listen over aftalte bestyrelsesmøder vil også blive fremsendt.